

Datum
2023-06-12
Adress

Yttrande

Diarienummer
SBN-2023-414

Till
Kommunstyrelsen

Remiss - Värdet av vinden - Kompensation, incitament och planering för hållbar fortsatt utbyggnad av vindkraften (SOU 2023:18) STK-2023-783

Stadsbyggnadsnämnden föreslås besluta att lämna följande yttrande:

Sammanfattning

Stadsbyggnadsnämnden förstår och välkomnar ambitionen att skapa ett ökat gehör hos kommunerna för att få till stånd fler vindkraftverk men har samtidigt svårt att känna igen Malmö som en kommun som inte välkomnar vindkraftsetableringar. Det framgår dessutom tydligt att utredningen är anpassad efter andra geografier än områden i anslutning till rikets tredje största stad. Med många närboende urholkas bland annat förslaget om att bostäder inom ett avstånd på 10 gånger vindkraftverkets totala höjd ska få rätt till intäktsdelning. Beloppen de boende kan få ta del av blir mycket mindre än i andra mer glesbefolkade delar av landet. Förslaget att boende inom 6 gånger vindkraftverkets totala höjd ska få rätt att få sin fastighet inlöst är välkommet men för att det ska kunna ske måste det villkoras att verket varit i normal drift under det första året. Avseende såväl intäktsdelning som inlösen saknar stadsbyggnadsnämnden ett tydligt förhållningssätt gentemot jordbruksfastigheter och fritidshus. Utredningens förslag till ett mer reglerat förfaringsätt vid stärkandet av lokalsamhället välkomnas. Stadsbyggnadsnämnden ser poänger med att låta Energimyndigheten upprätta en vägledning för kommunala energiplaner och låta länsstyrelserna redovisa ett regionalt planeringsunderlag som visar potentiella områden för vindkraftsetableringar. Stadsbyggnadsnämnden välkomnar även förslaget på ett ekonomiskt stöd till kommunerna, på totalt 120 miljoner kronor fördelat över åren 2024-2027, för energiplanering, inklusive fysisk planering för vindkraft. Slutligen delar stadsbyggnadsnämnden utredningens slutsats att de framförda förslagen inte nämnvärt förändrar varken kommunernas incitament eller möjlighet att underlätta för ny landbaserad vindkraft, inte heller inom Malmö kommun.

Yttrande

Stadsbyggnadsnämnden förstår och välkomnar ambitionen att skapa ett ökat gehör hos kommunerna för att få till stånd fler vindkraftverk. Malmö stad har arbetat länge för att få till stånd vindkraftsetableringar inom kommunen. Det positiva förhållningssättet gentemot nya vindkraftsetableringar redovisas inte minst i Malmös översiktsplan och i stadens energistrategi. År 2007 togs Lillgrunds vindkraftspark i drift. Det var då världens tredje största vindkraftspark med 48 vindkraftverk. Stadsbyggnadsnämnden har därför svårt att känna igen

Malmö i den bild som utredningen målar upp av kommunerna, att de motsätter sig vindkraftsetableringar bara för att det saknas kommunekonomiska incitament. Malmös ambition att förverkliga vindkraftsetableringar på land försvåras i huvudsak av den befolkningsrika geografin och den rika förekomsten av riksintressen som länsstyrelsen har att bevaka. Staden har bland annat tillstyrkt en etablering av vindkraft vid Petersborg men den avstyrktes av länsstyrelsen och Mark- och miljödomstolen med hänvisning till kulturmiljöintressen. En ansökan som kommunen tillstyrkte vid Tygelsjö avstyrktes också av länsstyrelsen av samma skäl. Ur Malmös synvinkel är det mer angeläget att adressera denna typ av motstånd.

Förslaget om att närboende ska få del av vindkraftverkets intäkt

Enligt förslaget ska samtliga bostäder inom ett avstånd på tio gånger vindkraftverkets totala höjs få rätt till en del av kraftverkets årliga avkastning. Denna intäkt föreslås vara skattefri och kopplas till avståndet från närmsta vindkraftverk. En bostad inom 1000 meter från ett vindkraftverk skulle med den föreslagna ersättningsnivån, på 2,5 promille av vindkraftverkets avkastning, årligen få ca 40000 kr/år. Ersättningen avser är att kompensera för såväl störningar som fastighetsvärdesminskningen. Totalhöjden på moderna vindkraftverk är ca 250 meter. Det innebär att samtliga bostäder inom en zon med diametern 5 km kring ett sådant verk kommer att vara berättigade till någon form av intäktsdelning. Malmö är tätbefolkat och det kan snabbt uppstå områden med flera hundra bostäder inom influensområdet från ett enskilt verk. I utredningen framhålls samtidigt vikten av att förslaget inte släcker vindkraftbranschens investeringsintresse. Om det händer är inte mycket vunnet. Av det skälet föreslås en övre gräns för intäktsdelningen till 2% av vindkraftsetableringens elproduktion. Överskrids dessa 2% föreslår utredningen att intäktsdelningen justeras ned proportionellt. Stadsbyggnadsnämnden kan konstatera att förslaget därmed skulle slå snett gentemot Malmöborna. Med tanke på Malmös täta bebyggelse och höga fastighetsvärden skulle den tänkta compensationen snabbt bli lägre än för många andra delar av landet, trots samma störning och betydligt större fastighetsvärdesminskning. Compensationstanken blir därmed ojämlig och tanken med intäktsdelning inte ge den effekt som utredningen hoppas på, allra minst i Malmö. Stadsbyggnadsnämnden noterar också att gränsdragningar mellan vilka som är berättigade till intäktsdelning eller inte kan komma att gå rakt igenom bostadskvarter. En pragmatisk lösning som minskar risken för osämja mellan grannar till följd av detta saknas i utredningen.

Stadsbyggnadsnämnden vill påtala att det inom Malmö kommun finns ett antal större fritidsområden med fritidshus. Dessa är eftertraktade och många malmöbor lämnar gärna storstadens puls för att vistas i de lugna fritidsområdena. Dessa fritidshus har därmed blivit kostsamma att införskaffa. Utredningen nämner inte hur dessa fastighetsägare ska betraktas utifrån möjligheten till intäktsdelning.

Förslaget om att intilliggande fastigheter ska kunna begära att få sina fastigheter inlösta.

Många fastighetsägare är rädda för att en kommande vindkraftpark kan komma att medföra störningar i sådan omfattning att fastigheten inte ska gå att sälja för ett belopp som möjliggör ett likvärdigt boende. På så sätt skulle fastighetsägaren motvilligt tvingas bo kvar i den störda miljön. Detta medför enligt utredningen ofta låsningar i samtalet med vindkraftsverkets företrädare. Rätten att få fastigheten inlöst avser att lös upp denna låsning och gäller småhus, ägarlägenheter och hyreshus inom ett avstånd på mindre än 6 ggr verkets totala

höjd. För vindkraftverk med en höjd på 250 m motsvarar det ett avstånd på 1,5 km, eller en cirkel med diametern 3 km. Fastighetsägaren har enligt förslaget ett år på sig att kräva inlösen av ägaren av vindkraftverket från den dag verket tas i drift. Inlösen ska ske till det belopp som motsvarar fastighetens värde om inte vindkraftverket hade uppförts.

Stadsbyggnadsnämnden menar att begränsningen på ett år borde inbegripa krav på verket ska ha varit i normal drift under huvuddelen av tiden och inte drabbats av längre driftstopp. Stadsbyggnadsnämnden menar också att det kan vara svårt att känslomässigt lämna boenden som kanske gått vidare i generationer. Sammantaget gör det att ett år synes vara en kort tid för att fatta beslut om begäran om inlösen. Stadsbyggnadsnämnden menar att även fritidshusägare bör beaktas avseende inlösen.

Stadsbyggnadsnämnden kan inte utläsa på vilket sätt verksamma jordbruksfastigheter berörs av förslaget om inlösen. De utgörs av både bostad och verksamhet. En jordbruksfastighet som ska inlösas kan vara värd mycket stora belopp och därmed påverka de ekonomiska förutsättningarna för vindkraftverkens förverkligande. Detta behöver klargöras.

Stadsbyggnadsnämnden menar att boende på jordbruksfastigheter också ska ges möjlighet för inlösen. Jordbruksfastigheter behöver dock ges en egen modell eftersom en jordbruksfastighet med ett bebodigt boningshus i regel är mer värt än en jordbruksfastighet utan boningshus.

Förslaget på finansieringsvillkor för lokalsamhället

Utredningen konstaterar att kommunen inte kan begära ersättning för att tillstyrka ett vindkraftverk. Det är däremot inte ovanligt att vindkraftparker betalar en ersättning för att skapa lokal nytta i närområdet. På så sätt uppstår ett lokalt mervärde i syfte att erhålla lokal acceptans och i förlängningen kommunens tillstyrkan. Det kan ske genom att vindkraft innehavaren årligen via en fond avsätter medel för utveckling av närområdet i form av lån till småföretagare, stöd till byföreningar, sportföreningar eller dylikt. Utredningen föreslår att kommunen anger hur stor andel av vindkraftparkens produktionsintäkter som ska avsättas för lokalsamhället. Det är sedan tillståndsinnehavaren som själv föreslår, efter samråd med lokalsamhället, hur fullgörandet ska ske. Tillståndsinnehavaren föreslås också årligen rapportera till kommunen hur finansieringsvillkoren fullföljts. Om inte fullgörandet bedöms fungera tillräckligt bra, till exempelvis för att mottagaren inte längre är aktiv, föreslås kommunen kunna förelägga tillståndshavaren att till kommunen betala ett belopp som motsvarar bristen i åtagandet. Detta belopp fördelas sedan till lokalsamhället. Stadsbyggnadsnämnden välkomnar tanken på ett mer reglerat förfaringsätt för att stärka lokalsamhällets utveckling.

Förslag på planering och övriga insatser

I utredningen efterlyses en nationell energi- och klimatplanering. Det efterlyses också ett tydligt regelverk för hur den nationella energiplaneringen ska samverka med bland annat länsstyrelsernas planeringsunderlag och den kommunala energiplaneringen. Detta är något som stadsbyggnadsnämnden välkomnar. Det är viktigt att kommunerna kan sätta sina beslut inom energiområdet i en större helhet. Det finns idag inget sätt för en kommun, som vill ta sitt ansvar för landets energiförsörjning, att få reda på vilket detta ansvar är. Inte heller kan en sådan kommun känna någon slags förvisning om att andra kommuner kommer att dra sitt strå till stacken. Därför välkomnar stadsbyggnadsnämnden också utredningens förslag att låta Energimyndigheten upprätta en vägledning för kommunala energiplaner och låta

länsstyrelserna redovisa ett regionalt planeringsunderlag som visar potentiella områden för vindkraftsetableringar. Stadsbyggnadsnämnden välkomnar även förslaget på ett ekonomiskt stöd till kommunerna, på totalt 120 miljoner kronor fördelat över åren 2024-2027, för energiplanering, inklusive fysisk planering för vindkraft.

Utredningens slutsats

Stadsbyggnadsnämnden håller med utredningens egen slutsats att de framförda förslagen inte nämnvärt förändrar varken kommunernas incitament eller möjlighet att underlätta för ny landbaserad vindkraft, inte heller inom Malmö kommun.

Övriga synpunkter

Enligt stadsbyggnadsnämnden framstår det tydligt att utredningen är anpassad efter andra geografier än områden i anslutning till rikets tredje största stad. Det visar inte minst det faktum att fastighetsvärden på 2 milj kr och 4 milj kr har antagits som referensvärden i utredningen. Utredningen hade vunnit på att redovisa konsekvenserna av sina förslag applicerat på faktiska exempel. Då hade utfallet för olika geografier tydligt framkommit.

ordförande

.....
[Förnamn Efternamn]

sekreterare

.....
[Förnamn Efternamn]

[Här anger du om det finns reservationer/särskilda yttranden]